

Krosno Odrzańskie, dnia 20 grudnia 2016 r.

Egzemplarz numer 1

*Komendant
Nadodrzańskiego Oddziału
Straży Granicznej
w Krośnie Odrzańskim*

NO-SC/5153/16

2016	12	21	BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
WPL.	2016 -12- 29		
ZAL.	NR		

Pan Przemysław KAZIMIRSKI

Zastępca Dyrektora Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektorze,

w odpowiedzi na pismo nr KMP.572.5.2016.DK z dnia 21 listopada 2016 r. dotyczące raportu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Strzeżonym Ośrodkiem dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim, poniżej przedstawiam wyjaśnienia do zawartych w przedmiotowym piśmie pytań.

Pkt 4. Szczegółowe sprawdzenie.

Od momentu otrzymania polecenia zawartego w piśmie nr FAX/KG/CU/3248/IW/16 z dnia 31 maja 2016 r. Dyrektora Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej, dotyczącego wprowadzenia dwuetapowego sprawdzenia cudzoziemca, tj.: od pasa w górę i po ubraniu od pasa w dół, funkcjonariusze Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim realizują czynności związane z przeszukaniem osób w oparciu o powyższe zalecenia. Powyższe polecenie wprowadzono bezpośrednio poprzez poinformowanie wszystkich funkcjonariuszy realizujących zadania związane z przeszukiwaniem osób w czasie codziennych odpraw do służby w których uczestniczy ściśle kierownictwo ośrodka. Powyższa procedura zawarta została także w pisemnym poleceniu Naczelnika Wydziału – Kierownika SOdC w Krośnie Odrzańskim z dnia 02 czerwca 2016 r. wydanym funkcjonariuszom pełniącym służbę w SOdC. Dodatkowo, w miesiącach grudzień - styczeń zaplanowane zostało szkolenie, w którym będą uczestniczyć wszyscy funkcjonariusze pełniący służbę w SOdC, temat: „Zasady przeszukiwania osób oraz postępowania z osobami umieszczonymi w SOdC oraz PPdOZ”.

Pkt 5. Personel.

W postępowaniu przetargowym dotyczącym świadczenia usług psychologicznych dla osób przebywających w SOdC określono niżej wymieniony zakres świadczenia usług, polegających na:

- konsultacji psychologicznej w sytuacjach podejrzenia wystąpienia stresu z uwzględnieniem możliwości wystąpienia stresu ostrego, stresu pourazowego (PTSD), zaburzeń adaptacyjnych;
- rozpoznawaniu osób doświadczających przemocy fizycznej lub psychicznej, ofiar handlu ludźmi;
- wspieraniu w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, trudnej;
- poradnictwie psychologicznym, opiniowaniu psychologicznym;
- udzielaniu wsparcia psychologicznego;
- interwencji kryzysowej;
- uczestnictwie w przesłuchaniach cudzoziemców - ofiarach handlu ludźmi lub ubiegających się o ochronę międzynarodową.

Pragnę Państwa zapewnić, że psycholog, którego oferta została wybrana do świadczenia usług na rzecz Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim posiada niezbędne kwalifikacje wymagane do świadczenia usług w przedstawionym powyżej zakresie.

Dodatkowo informuję, że określone w Protokole Stambulskim zasady postępowania były elementem warsztatów pt. „*Identyfikacja osób należących do grup wrażliwych w kontekście realizowanych procedur administracyjnych*”, których uczestnikiem był psycholog – funkcjonariusz pełniący służbę w Sekcji Edukacyjnej SOdC. Przedmiotowe warsztaty miały na celu podniesienie umiejętności psychologów Straży Granicznej w zakresie identyfikacji osób, które wymagają zapewnienia szczególnej opieki. Warsztaty przeprowadzone były przez wykładowców Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu, przy współpracy z ekspertami zewnętrznymi. Niestety, z uwagi na fakt, iż podczas wizytacji przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w SOdC w Krośnie Odrzańskim psycholog przebywał na zwolnieniu lekarskim, nie było możliwości przeprowadzenia z nim rozmowy przez wizytujący zespół KMP.

Na przestrzeni ostatnich lat ani lekarze, ani psycholodzy nie sygnalizowali przypadków ofiar tortur wśród cudzoziemców umieszczonych w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim. Jak ustalono, informacje dotyczące prawdopodobnych, traumatycznych przeżyć cudzoziemców personel psychologiczny i medyczny posiadał, ale nie były to osoby zidentyfikowane jako ofiary tortur.

Wyjaśnieniom poddano także stwierdzenie ówczesnego psychologa, Pana Krzysztofa Dziadkiewicza, jakoby „podczas jego rocznej pracy w SOdC miał do czynienia z ok. 10 osobami przebywającymi w ośrodku, które były ofiarami tortur”. W przedmiotowej kwestii prawdopodobnie doszło do nieporozumienia (mail w załączeniu). Z wyjaśnień psychologa wynika, że nie był on autorem tych słów. Stwierdził także, że podczas pracy na rzecz ośrodka nie zidentyfikował ofiar tortur. Zaznaczam, że rozmowa psychologa z przedstawicielem KMP odbyła się bez udziału funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Kwestia szkoleń personelu medycznego została podniesiona w rozmowach z przedstawicielami Zarządu ds. Cudzoziemców KGSG. Z informacji uzyskanych wynika, iż Straż Graniczna przystąpiła do projektu „Dostrzegam, pomagam – integracja oraz rozwój działań i procedur Urzędu do Spraw Cudzoziemców i Straży Granicznej w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych wśród osób poszukujących ochrony na terytorium RP”, który poświęcony jest poprawie sytuacji osób wrażliwych wśród osób wnioskujących o udzielenie ochrony międzynarodowej. Jednym z elementów ww. projektu jest przygotowanie systemu specjalistycznych szkoleń, w tym szkoleń obejmujących zagadnienia wynikające z Protokołu Stambulskiego, którym objęci będą zarówno wszyscy funkcjonariusze oraz pracownicy strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców, jak i personel medyczny. Szkolenia takie będą realizowane w 2017 r.

Nadmieniam także, iż personel medyczny (od kilku lat ta sama firma wygrywa coroczny przetarg) był zapoznawany przez Naczelnika SOdC z „algorytmem dotyczącym identyfikacji ofiar handlu ludźmi, traumy, PTSD oraz ofiar tortur”, opracowanym przez ZCU. Lekarz ośrodka uczestniczył także w odprawie pionu medycznego Straży Granicznej, gdzie poruszane było przedmiotowe zagadnienie.

Odnosząc się do kwestii braków kadrowych informuję, że na bieżąco trwają czynności i ustalenia związane z pozyskaniem dodatkowych funkcjonariuszy w celu pełnienia służby w SOdC. Jednocześnie pragnę poinformować, iż na moje polecenie Zespół Audytu Wewnętrznego w chwili obecnej przeprowadza zaplanowany wcześniej audyt na temat: „Adekwatność struktur i ukończenia SOdC do realizacji zadań wynikających z regulaminu organizacyjnego”, którego celem jest oszacowanie struktury etatowej ośrodka do aktualnych potrzeb i wymagań.

Pkt 6. Prawo do informacji.

Informuję, że zgodnie z zapisami wynikającymi ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, cudzoziemca przyjmowanego do SOdC w Krośnie Odrzańskim poucza się w języku dla niego zrozumiałym o przysługujących mu prawach i o obowiązkach oraz zapoznaje się przepisami regulującymi pobyt w strzeżonym ośrodku. Fakt zapoznania się z przedmiotowym pouczeniem cudzoziemiec potwierdza własnoręcznym podpisem. „Pouczenie o przysługujących prawach i nałożonych obowiązkach oraz zasadach pobytu w strzeżonym ośrodku” przetłumaczono na 16

języków obcych i umieszczono także w miejscach ogólnodostępnych dla cudzoziemców (świetlica, pomieszczenia mieszkalne, sala komputerowa). W punkcie 10, w części dotyczącej Uprawnień ujęto zapis, iż cudzoziemiec ma prawo do: „*Prowadzenia korespondencji oraz korzystania ze środków łączności na własny koszt (w szczególnie uzasadnionych przypadkach, korzystania ze środków łączności lub wysyłania korespondencji na koszt ośrodka)*”. Ponadto funkcjonariusze, tak zwani „opiekunowie socjalni” wyznaczeni do opiekowania się poszczególnymi cudzoziemcami informują ich o przysługujących im prawach i nałożonych obowiązkach podczas bieżących rozmów. Powyższe było przedmiotem korespondencji z p. Dorotą Krzysztoń (przesłano kopię pouczenia z zawartą informacją w punkcie 10).

Pkt 7. Prawo do kontaktu z osobami spoza placówki.

Pragnę zapewnić, że wszystkie rozmowy pełnomocników cudzoziemców z cudzoziemcami umieszczonymi w SOdC w Krośnie Odrzańskim odbywają się tylko i wyłącznie w miejscu wskazanym w raporcie, czyli w „pokoju widzeń” w którym umieszczona jest zasłona umożliwiająca zasłonięcie monitoringu. W innych pomieszczeniach ośrodka (w tym w świetlicy) prowadzone są tylko i wyłącznie spotkania z przedstawicielami fundacji, kościołów, i tym podobnych organizacji.

Pkt 8. Warunki bytowe.

Zgodnie z informacją przedstawioną Państwu przez Naczelnika SOdC, modernizacja łaźni na piętrze została zaplanowana do realizacji z funduszu FAMI na ostatni kwartał 2016 r. Jednakże, z uwagi na unieważnienie przetargu (stawiła się tylko jedna firma, której oferta finansowa przekraczała możliwości oddziału), przetarg zostanie ponownie ogłoszony w grudniu br. z datą realizacji w pierwszym kwartale 2017 r. Zasłonki sanitariatów oraz kabin prysznicowych w łaźni na parterze zostały zakupione niemal natychmiast po wizycie KMP z czym Państwo zostali zapoznani w korespondencji mail.

Pkt 9. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami.

W przedmiotowej kwestii prawdopodobnie także doszło do nieporozumienia. Z Państwa raportu wynika, że kierownictwo ośrodka nie wyraża zgody na umieszczenie osoby niepełnosprawnej ruchowo w ośrodku w momencie otrzymania informacji o niepełnosprawności, podczas jej transportowania do ośrodka. Taki tryb postępowania faktycznie byłby pozbawiony podstaw prawnych. Dlatego należy wyjaśnić, że umieszczanie osób w ośrodku odbywa się poprzez wniesienie odpowiedniej rezerwacji w systemie teleinformatycznym „System Obsługi Cudzoziemca”, gdzie po umieszczeniu rezerwacji przez jednostkę zatrzymującą w jednym z ośrodków, osoby upoważnione w SOdC dokonują zatwierdzenia danej rezerwacji umożliwiając organowi realizację dalszej procedury. Do przedmiotowej rezerwacji jednostka zatrzymująca zobowiązana jest do dołączenia niezbędnej dokumentacji – w tym zaświadczeń lekarskich o stanie zdrowia oraz możliwości (także z pewnymi

ograniczeniami) umieszczenia cudzoziemca w SOdC. Na tej podstawie podejmowana jest decyzja o zatwierdzeniu bądź odrzuceniu rezerwacji (mając także na uwadze umieszczanie cudzoziemców zgodnie z kluczem narodowościowym, religijnym, kulturowym, językowym, itp.). Dopiero po zatwierdzeniu rezerwacji przez SOdC możliwe jest złożenie przez jednostkę zatrzymującą wniosku do właściwego sądu o umieszczenie cudzoziemca w ośrodku. Tak, że biorąc pod uwagę powyższe nie ma możliwości nieprzyjęcia do ośrodka cudzoziemca lub „cofnięcia” transportowanej osoby do ośrodka ponieważ zgoda o jej umieszczeniu w ośrodku poprzedzona jest wcześniejszymi ustaleniami telefonicznymi, ostatecznie zaakceptowanymi poprzez wcześniej wspomniany system SOC.

Jednocześnie chciałbym poinformować, że z informacji uzyskanej z Zarządu ds. Cudzoziemców KGSG wynika, że w pierwszym kwartale 2017 r. do pobytu osób niepełnosprawnych ruchowo zostanie przystosowany Strzeżony Ośrodek dla Cudzoziemców w Kętrzynie.

Załączników : 1. – wydruk mail – tylko adresat.

Z poważaniem

pplk SG Jacek SZCZACHOR

Wykonano w 2. egzemplarzach

Egz. Nr 1. – adresat

Egz. Nr 2. – SOdC

Sporz. i wyk.: pplk SG K. Słowik

Tel. 68 358 2200 Dnia 16 grudnia 2016 r.

KOMENDA GŁÓWNA
STRAŻY GRANICZNEJ
ZARZĄD DO SPRAW CUDZOZIEMCÓW

Warszawa, dnia 21 grudnia 2016 r.

RPW/79679/2016 P
Data:2016-12-21

Egzemplarz pojedynczy

FAX/KG/CU/ 8592 IV/MK/16
2016 -12- 2 1

Pan Przemysław Kazimirski

Zastępca Dyrektora

Zespołu Krajowego Mechanizmu Prewencji

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -12- 2 1
ZAK.	NR

Szanowny Panie Dyrektorze

W nawiązaniu do pisma nr KMP.572.5.2016.DK z dnia 21 listopada br. dotyczącego raportu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim, przeprowadzonej w dniach 21-22 października br. na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, poniżej przedstawiam co następuje.

1. Dostęp do dokumentacji medycznej

Odnosząc się do dostępu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji do dokumentacji medycznej osób umieszczonych w strzeżonych ośrodkach i aresztach dla cudzoziemców uprzejmie informuję, że w dniu 24 maja 2016 r. Zarząd do Spraw Cudzoziemców KGSG przesłał, zgodnie z właściwością pismo w tej sprawie do Biura Techniki i Zaopatrzenia KGSG. Obecnie stanowisko w tej sprawie przygotowywane jest przez Biuro Prawne KGSG. O rozstrzygnięciach w tym zakresie poinformuję Pana w odrębnej korespondencji.

2. Szczegółowe sprawdzenie.

Od dnia 1 czerwca br. wprowadzono jednolite dla wszystkich strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców rozwiązanie w sprawie szczegółowego sprawdzenia cudzoziemca. Kontrola osobista przeprowadzana jest z poszanowaniem prawa cudzoziemca do intymności i godności osobistej, w sposób minimalizujący poczucie dyskomfortu. Osoba umieszczona nie jest zobowiązana do zdjęcia całego ubrania jednocześnie. Oględziny ciała i sprawdzenie odzieży przeprowadzane są etapami tj. od pasa w górę (po ubraniu) od pasa

w dół. Kadra kierownicza strzeżonych ośrodków została poinformowana o konieczności przypominania podczas odpraw z personelem ośrodka o obowiązujących zasadach w tym zakresie.

3. Grupy szczególnej troski.

Uprzejmie informuję, że standardy i procedury postępowania wynikające z Protokołu Stambulskiego są znane Straży Granicznej. Zostały one również uwzględnione przy opracowywaniu *Zasad postępowania Straży Granicznej z cudzoziemcami wymagającymi szczególnego traktowania*. Wobec powyższego personel medyczny oraz psychologowie świadczący usługi w zakresie ochrony zdrowia w ośrodku zostali zapoznani z wytycznymi zawartymi w ww. dokumencie w celu identyfikacji osób mogących należeć do ww. grupy osób.

Pragnę podkreślić, że określone w Protokole Stambulskim standardy postępowania były elementem warsztatów pt. „Identyfikacja osób należących do grup wrażliwych w kontekście realizowanych procedur administracyjnych”. Przedmiotowe warsztaty miały na celu podniesienie umiejętności funkcjonariuszy i pracowników oraz kadry psychologicznej Straży Granicznej w zakresie identyfikacji osób, które wymagają zapewnienia szczególnej opieki. Warsztaty przeprowadzone były przez wykładowców Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu, przy współpracy z ekspertami zewnętrznymi min. Fundacja Międzynarodowa Inicjatywa Humanitarna, Fundacja Różnosfera.

Pragnę również poinformować, że Straż Graniczna przystąpiła do projektu „Dostrzegam, pomagam – integracja oraz rozwój działań i procedur Urzędu do Spraw Cudzoziemców i Straży Granicznej w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych wśród osób poszukujących ochrony na terytorium RP”, który poświęcony jest poprawie sytuacji osób wrażliwych wśród osób wnioskujących o udzielenie ochrony międzynarodowej. Jednym z elementów ww. projektu jest przygotowanie systemu specjalistycznych szkoleń, w tym szkoleń obejmujących zagadnienia wynikające z Protokołu Stambulskiego, którym objęci będą zarówno wszyscy funkcjonariusze/pracownicy strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców, jak i personel medyczny. Szkolenia takie będą realizowane w 2017 r.

4. Prawo do informacji.

Uprzejmie informuje, że zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 411 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach) cudzoziemca przyjmowanego do strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców każdorazowo poucza się w języku dla niego zrozumiałym o przysługujących mu prawach i o obowiązkach oraz zapoznaje się przepisami regulującymi pobyt w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców. Fakt pouczenia cudzoziemiec potwierdza własnoręcznym podpisem. Cudzoziemiec przyjmowany do strzeżonego ośrodka otrzymuje na piśmie *Pouczenie o przysługujących mu prawach i nałożonych na niego obowiązkach oraz zasadach pobytu w strzeżonym ośrodku*. Informacja ta została przetłumaczona na 16 języków obcych i jest umieszczona w miejscach ogólnodostępnych (biblioteka, tablice informacyjne, pomieszczenia mieszkalne). Punkt 10 w części dotyczącej *Uprawnień* ww.

dokumentu stanowi, że: „Cudzoziemiec ma prawo do prowadzenia korespondencji oraz korzystania ze środków łączności na własny koszt, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach korzystania ze środków łączności lub wysyłania korespondencji na koszt ośrodka”. Informacja taka jest również przekazywane osobom umieszczonym podczas rozmów z opiekunem socjalnym lub powrotowym.

5. Warunki bytowe

Kwestie związane z poprawą infrastruktury strzeżonego ośrodka związane z zapewnieniem intymności osobom umieszczonym będą zrealizowane przy okazji w ramach inwestycji budowlano – modernizacyjnych w 2017 r., które zostały zaplanowane ze środków Funduszu Azylu Migracji i Integracji (FAMI) na lata 2017-2018.

6. Umieszczanie osób niepełnosprawnych.

Strzeżony Ośrodek dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim nie jest ośrodkiem dostosowanym do przyjmowania osób niepełnosprawnych. Mając na uwadze powyższe, osoby takie nigdy nie przebywały w tym ośrodku. Obecnie trwają prace nad modernizacją mające na celu przystosowanie Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Kętrzynie do przyjmowania w nim osób niepełnosprawnych. Po zakończeniu prac planowanych w I kwartale 2017 r., będą mogły być tam umieszczone takie osoby, przy braku przeciwwskazań medycznych, z wyjątkiem osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

7. Monitoring

Uprzejmie informuje, że widzenia osób umieszczonych z pełnomocnikami, mają miejsce tylko w pomieszczeniu do tego przeznaczonym tj. w pokoju widzeń. Zgodnie z wprowadzonymi jednolitymi dla wszystkich strzeżonych ośrodków zaleceniami, spotkania takie odbywają się w pomieszczeniach bez monitoringu. W przypadku pomieszczeń z monitoringiem wdrożono obowiązek zasłaniania kamer. Odstępstwo od powyższej zasady, występuje wyłącznie na wniosek osoby odwiedzającej lub osoby umieszczonej, o zorganizowanie widzenia/spotkania w pomieszczeniu objętym monitoringiem.

Z
Prusiem
DYREKTOR
Zarządu do Spraw Cudzoziemców
Komendy Głównej Straży Granicznej
płk SG Andrzej JAFIŁASZEK

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2017-01-24

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.572.5.2016.DK

Pan
pplk SG Jacek Szczachor
Komendant Nadodrzańskiego
Oddziału Straży Granicznej
ul. Poprzeczna 1
66-600 Krosno Odrzańskie

Szanowny Panie Komendancie

W związku z odpowiedzią z dnia 20 grudnia 2016 r. (sygn. NO-SC/5153/16) na raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Dot. pkt 4.

Wskazane w Pana odpowiedzi informacje o poleceniach służbowych wydanych w związku z kwestią etapowej kontroli cudzoziemców były również zawarte w raporcie KMPT. Problemem stanowiącym podstawę do wydanego przez Mechanizm zalecenia, aby przypomnieć kadrze SOdC o zasadzie etapowego sprawdzania osób pozbawionych wolności, był jednak fakt uzyskania od samych cudzoziemców informacji, iż nie zawsze jest to realizowane.

Wobec powiadomienia przez Pana, że zaplanowane zostało szkolenie, w którym będą uczestniczyć wszyscy funkcjonariusze pełniący służbę w SOdC, temat: *Zasady przeszukiwania osób oraz postępowania z osobami umieszczonymi w SOdC oraz PPdOZ*, niniejszą sprawę należy uznać za zakończoną.

Dot. pkt 6.

Identyczna przyczyna – relacje samych cudzoziemców, tym razem o braku wiedzy o pewnych zasadach związanych z pomocą Ośrodka w sytuacjach ich trudnej kondycji finansowej – stanowiła podstawę zalecenia KMPT dotyczącego ustnie przekazywanych im danych. Należy zaznaczyć, że Mechanizm nie miał uwag dotyczących druków pouczeń (choć sformułowanie o wykonywaniu połączeń telefonicznych i wysyłaniu korespondencji na koszt Ośrodka *w szczególnie uzasadnionych przypadkach* może być dla cudzoziemca niezrozumiałe) i pozytywnie ocenia przyjętą w Ośrodku procedurę działania tzw. *opiekunów socjalnych*, opiekujących się poszczególnymi obcokrajowcami. Wobec wspomnianych sygnałów jednakże należało zalecić, aby w ramach pouczenia przyjmowanych do SOdC cudzoziemców o przysługujących im prawach i obowiązkach, nie zapominać o pewnych szczegółach, które z różnych względów mogą być pomijane.

Z poważaniem

Dorota Krzysztoń

Główny specjalista